32001Y0203(02)

3.2.2001 ÚRADNÝ VESTNÍK EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV C 37/3

Pravidlá Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia

(2001/C 37/03)

A. ÚVOD

1. V roku 1994 prijala Komisia Pravidlá Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia ([1]), ktorých platnosť sa skončila 31. decembra 1999. Podľa bodu 4.3 pravidiel, vykonala v roku 1996 revíziu a rozhodla sa, že zatiaľ nie sú potrebné žiadne zmeny ani doplnky. 22. decembra 1999 rozhodla o predĺžení platnosti pravidiel do 30. júna 2000 ([2]). 28. júna 2000 Komisia rozhodla o predĺžení platnosti pravidiel do 31. decembra 2000 ([3]).

2. Keďže pravidlá boli prijaté v roku 1994, činnosť v oblasti životného prostredia sa najmä po prijatí Kjótskeho protokolu rozvíjala z iniciatívy členských štátov a Spoločenstva a na svetovej úrovni. Členské štáty poskytujú napríklad častejšie štátnu pomoc v sektore energetiky a poskytovaná pomoc býva často vo formách, ktoré bývali donedávna skôr mimoriadne, ako napr. daňové úľavy alebo odpustenie dane. Pribúdajú tiež nové formy operatívnej pomoci. Komisia by preto mala prijať nové pravidlá, ktoré budú potrebné, aby sa členské štáty a podniky oboznámili s kritériami, uplatňovanými pri rozhodovaní o tom, či sú plánované pomocné opatrenia členských štátov zlúčiteľné so spoločným trhom alebo nie.

3. Podľa článku 6 Zmluvy o ES musia byť ciele environmentálnej politiky súčasťou politiky Komisie pri riadení pomoci v sektore životného prostredia, osobitne so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja. Politika hospodárskej súťaže a environmentálna politika nie sú podľa toho navzájom antagonistické, ale požiadavky ochrany životného prostredia treba integrovať do definície a uplatňovania politiky hospodárskej súťaže, najmä pokiaľ ide o podporu trvalo udržateľného rozvoja ([4]).

4. Vziať do úvahy dlhodobé požiadavky životného prostredia však ešte neznamená, že každá pomoc musí byť schválená. Zvážiť treba účinky, ktoré môže mať pomoc na trvalo udržateľný rozvoj a dôsledné uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“. Niektoré formy pomoci určite v týchto skúškach obstoja, najmä keď umožnia dosiahnuť vysokú úroveň ochrany životného prostredia a súčasne zabránia každému konfliktu s princípom internalizácie nákladov. No iné formy pomoci spolu s nepriaznivými (škodlivými) účinkami na obchod medzi členskými štátmi a na hospodársku súťaž budú pravdepodobne pôsobiť proti princípu „znečisťovateľ platí“ a pravdepodobne budú brániť zavedeniu procesu trvalo udržateľného rozvoja. Pravdepodobne to tak napríklad bude, keď má pomoc uľahčiť dosiahnutie súladu s novými záväznými normami Spoločenstva.

5. Prístup Komisie v týchto pravidlách preto spočíva v určení, či a za akých podmienok možno považovať štátnu pomoc za potrebnú na zabezpečenie ochrany životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja bez toho, aby mala nepriaznivé účinky na hospodársku súťaž a hospodársky rast. Táto analýza sa musí vykonať z hľadiska poučenia, ktoré možno vyvodiť z fungovania pravidiel z roku 1994 a z hľadiska zmien environmentálnej politiky, ku ktorým odvtedy došlo.

B. DEFINÍCIE A ROZSAH

6. Pojem ochrany životného prostredia: na účely týchto pravidiel Komisia používa pojem „ochrana životného prostredia“ na označenie každej činnosti určenej na nápravu škôd alebo predchádzanie škodám nášho fyzického okolia alebo prírodných zdrojov, alebo na podporu efektívneho využívania týchto zdrojov.

   Komisia považuje opatrenia na úsporu energie a využívanie obnoviteľných zdrojov energie za činnosť na ochranu životného prostredia. Opatrenia na úsporu energie by sa medzi iným mali chápať ako činnosť, ktorá umožní spoločnostiam znížiť množstvo energie použitej v ich výrobnom cykle. Tieto pravidlá sa nevzťahujú na projektovanie ani výrobu strojov alebo dopravných prostriedkov, ktoré možno prevádzkovať s menšími prírodnými zdrojmi. Činnosť v závodoch alebo iných výrobných jednotkách, zameraná na zvýšenie bezpečnosti alebo hygieny, je dôležitá a môže prichádzať do úvahy pre niektoré typy pomoci, no tieto pravidlá sa na ňu nevzťahujú.

   Pojem internalizácie nákladov: v týchto pravidlách „internalizácia nákladov“ je princíp, podľa ktorého by všetky náklady spojené s ochranou životného prostredia mali byť zahrnuté do výrobných nákladov podniku.

   Princíp znečisťovateľ platí: „je princíp“ podľa ktorého náklady na opatrenia proti znečisteniu by mal znášať znečisťovateľ, ktorý znečistenie spôsobuje.

   Znečisťovateľ: je osoba, ktorá priamo alebo nepriamo poškodzuje životné prostredie alebo ktorá vytvára podmienky vedúce k takému poškodzovaniu ([5]).

([1]) Ú. v. ES C 72, 10. 3. 1994, s. 3.
([2]) Ú. v. ES C 14, 19. 1. 2000, s. 8.
([3]) Ú. v. ES C 184, 1. 7. 2000, s. 25.
([4]) Komisia vysvetlila svoj záväzok integrovať environmentálnu politiku do iných oblastí politiky aj vo svojom pracovnom materiále z 26. mája 1999 nazvanom „Integrácia environmentálnych hľadísk do všetkých relevantných oblastí politiky“ a vo svojej správe Helsinskému európskemu výboru o integrácii otázok životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja do politiky Spoločenstva (SEC(1999) 1941 posledné).
([5]) Odporúčanie Rady z 3. marca 1975 týkajúce sa rozvrhu nákladov a činnosti verejných orgánov v záležitostiach životného prostredia (Ú. v. ES L 194, 25.7.1975, s. 1).

Ceny majú odzrkadľovať náklady: ento princíp vyjadruje, že v cenách tovaru alebo služieb by mali byť obsiahnuté vonkajšie náklady spojené s negatívnym vplyvom ich výroby a marketingu na životné prostredie.

Norma Spoločenstva: záväzná norma Spoločenstva, ktorá stanovuje požadované environmentálne úrovne a povinnosť podľa práva Spoločenstva používať najlepšiu dostupnú techniku (*BAT – Best Available Technique*) ktoré neznamenajú neprimerane vysoké náklady ([1]).

Obnoviteľné zdroje energie: obnoviteľné nefosílne zdroje energie a to veterná energia, slnečná energia, geotermálna energia, energia vlnenia, energia prílivu a odlivu, vodné elektrárne s kapacitou nižšou ako 10 MW a biomasa, keď biomasa sa definuje ako poľnohospodársky a lesnícky produkt, rastlinný odpad z poľnohospodárskej, lesníckej a potravinárskej priemyselnej výroby a nespracované odpadové drevo a odpadový korok ([2]).

Elektrina z obnoviteľných zdrojov energie: elektrická energia generovaná (technologickým) zariadením, ktoré využíva výlučne obnoviteľné zdroje energie a podiel elektrickej energie generovanej obnoviteľnými zdrojmi energie v hybridnom (kombinovanom) zariadení, ktoré využíva tradičné zdroje energie najmä na rezervné účely ([3]).

Environmentálna daň: Jediným prijateľným znakom, aby daň bola považovaná za *environmentálnu,* by mohol byť zreteľne negatívny účinok základu zdanenia na životné prostredie. Daň by však bolo možné pokladať za environmentálnu aj vtedy, ak má menej zjavný, ale viac-menej rozoznateľný kladný účinok na životné prostredie. [……] Vo všeobecnosti je na členskom štáte, aby preukázal odhadovaný účinok dane na životné prostredie […] ([4]) .

7. Rozsah: Tieto pravidlá sa vzťahujú na pomoc ([5]) pri ochrane životného prostredia vo všetkých sektoroch, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o ES vrátane sektorov, ktoré podliehajú osobitným predpisom Spoločenstva o štátnej pomoci (výroba ocele ([6]), stavba lodí, motorové vozidlá, syntetické vlákna, doprava a rybolov), ale s vylúčením oblastí, pre ktoré platia pravidlá Spoločenstva o štátnej pomoci v sektore poľnohospodárstva ([7]). Tieto pravidlá sa vzťahujú na rybolov a rybnikárstvo bez toho, aby bolo dotknuté uplatnenie ustanovení nariadenia Rady (ES) č. 2792/99 zo 17. decembra 1999, ktorými sa ustanovujú podrobné pravidlá a dohody ohľadne štrukturálnej pomoci Spoločenstva v sektore rybolovu ([8]) a v pravidlách o preskúmaní štátnej pomoci v sektore rybolovu a rybnikárstva ([9]). Štátna pomoc na výskum a vývoj v oblasti životného prostredia podlieha pravidlám ustanoveným v rámci štátnej pomoci Spoločenstva pre výskum a vývoj ([10]). Podobne Komisia predpokladá, že charakteristické znaky pomoci pre školiace činnosti o životnom prostredí nie sú dôvodom, aby sa taká pomoc posudzovala samostatne, a preto ju bude skúmať v súlade s ustanoveniami nariadenia Komisie (ES) č. 68/2001 z 12. januára 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na pomoc pri školení ([11]).

Na základe článku 3 rozhodnutia Komisie č. 2496/96/ESUO z 18. decembra 1996 ustanovujúceho pravidlá Spoločenstva pre štátnu pomoc priemyslu ocele ([12]) sa do ukončenia platnosti Zmluvy o ESUO bude pokračovať v analýze pomoci na ochranu životného prostredia v oceliarskom priemysle v súlade s pravidlami Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia, ktoré bolo uverejnené v úradnom vestníku C 72 z 10. marca 1994.

Tieto pravidlá sa nevzťahujú na stratené náklady, ktoré upraví samostatný predpis ([13]). Komisia by chcela zdôrazniť, že na základe nariadenia Komisie (ES) č. 69/2001 z 12. januára 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na pomoc *de minimis* ([14]), pomoc neprevyšujúcu 100 000 EUR, poskytnutú podniku na obdobie troch rokov, článok 87 nezachytí. Uvedené nariadenie sa však nevzťahuje na poľnohospodárstvo, rybolov a dopravu, ani na sektory, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o ESUO.

([1]) Pojem najlepšej dostupnej technológie bol do legislatívy Spoločenstva zavedený smernicou Rady 76/464/EHS zo 4. mája 1976 o znečisťovaní niektorými nebezpečnými látkami vypúšťanými do vodného prostredia Spoločenstva (Ú. v. ES L 129, 18.5.1976, s. 23) a ktorá znovu vyšla v mierne pozmenenej a doplnenej forme ako smernica Rady 84/360/EHS z 28. júna 1984 o boji proti znečisťovaniu ovzdušia priemyselnými zariadeniami (Ú. v. ES L 188, 16.7.1984, s. 20). Smernica Rady 96/61/EHS z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (Ú. v. ES L 257, 10.10.1996, s. 26; „Smernica o IPKZ"), túto koncepciu rozpracovala a potvrdila. Rozsah smernice o IPKZ pokrýva priemyselné zariadenia s vysokým potenciálom znečistenia. Smernica sa od novembra 1999 vzťahuje na nové závody alebo na jestvujúce závody, v ktorých nastali podstatné zmeny. Jestvujúce závody musia splniť ustanovenia smernice IPKZ do októbra 2007. Do uvedeného dátumu naďalej platia ustanovenia oboch vyššie uvedených smerníc, ktoré sa vzťahujú na koncepciu BAT. Ako pravidlo, konkrétne normy – t. j. medzné hodnoty emisií alebo spotreby, založené na využití najlepších dostupných techník – neustanovuje Spoločenstvo, ale orgány jednotlivých štátov.

([2]) Túto definíciu Komisia navrhla do znenia smernice parlamentu a Rady o podpore predaja elektriny z obnoviteľných zdrojov na vnútornom trhu elektrickej energie (Ú. v. ES C 311 E, 31.10.2000, s. 320). Keď parlament a Rada smernicu schvália, Komisia použije danú definíciu v konečnom texte.

([3]) Detto ako poznámka 7.

([4]) Environmentálne dane a poplatky na jednotnom trhu (COM(97) 9 posledné, 26.3.1997).

([5]) Účelom tohto usmernenia nie je diskusia o koncepcii štátnej pomoci, ktorá vyplýva z článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES a z právneho prípadu súdneho dvora a súdu prvého stupňa.

([6]) V limitoch stanovených v druhom odseku bodu 7.

([7]) Ú. v. ES C 28. 1.2.2000, s. 2.

([8]) Ú. v. ES L 337, 30.12.1999, s. 10.

([9]) Komisia pripomína, že toto usmernenie sa týka len environmentálnej pomoci, bez ujmy na možnosti uplatniť iné predpisy, ktoré upravujú poskytovanie štátnej pomoci obmedzeniami pravidiel o kombináciách pomoci podľa bodu 74.

([10]) Ú. v. ES C 45, 17.2.1996, s. 5.

([11]) Ú. v. ES L 10, 13. 1. 2001, s. 20.

([12]) Ú. v. ES L 338, 28. 12. 1996, s. 42.

([13]) Stratené náklady sú náklady, ktoré firmy musia znášať na základe prevzatých záväzkov a ktoré už nie sú schopné ďalej hradiť v dôsledku liberalizácie príslušného sektoru.

([14]) Ú. v. ES L 10, 13. 1. 2001, s. 30.

C. ZÁSADY RIADENIA ŠTÁTNEJ POMOCI A ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY

8. Politika Spoločenstva v oblasti životného prostredia uplatňovala v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch zásadne korekčný prístup. Dôraz bol na normách, ktorých účelom bolo reflektovať hlavné otázky environmentálnej politiky.

9. Piaty environmentálny akčný program nazvaný „K trvalej udržateľnosti“ a prijatý v roku 1993 ([1]) predstavuje istý prelom v uvedenom prístupe. Zdôrazňuje potrebu uskutočňovania dlhodobej politiky s cieľom podporovať trvalo udržateľný rozvoj. Cieľom je dosiahnutie rovnováhy rozvoja európskej ekonomiky s potrebou ochrany životného prostredia na trvalom základe. Činnosť Spoločenstva sa už nesmie obmedzovať na reakciu na environmentálne problémy, ale, ako je výslovne uvedené v článku 6 Zmluvy o ES zmenenej a doplnenej Amsterdamskou zmluvou, požiadavky ochrany životného prostredia sa musia integrovať do definície a implementácie celej politiky a činností Spoločenstva a musia podporovať aktívnu účasť spoločensko-hospodárskych subjektov.

10. Článok 174 Zmluvy tiež stanovuje, aby sa politika Spoločenstva zakladala na princípe „znečisťovateľ platí“. Náklady spojené s ochranou životného prostredia by podniky mali internalizovať práve tak, ako iné výrobné náklady. Na implementáciu tejto politiky bude Spoločenstvo musieť použiť rad nástrojov: reguláciu a najmä prijímanie noriem, ale aj dobrovoľné dohody alebo ekonomické nástroje.

11. V roku 1996 vypracovala Komisia správu o činnosti v rámci piateho environmentálneho akčného programu. V správe sa hovorí, že celková stratégia a ciele programu stále platia. Niet pochýb, že sa dosiahol pokrok v integrovaní aspektov životného prostredia a trvalej udržateľnosti do iných oblastí politiky Spoločenstva. Stále však nenastala skutočná zmena v postojoch časti zúčastnených strán: politikov, podnikov a širokej verejnosti. Dôležité je vyvinúť koncepciu spoločnej zodpovednosti za životné prostredie a informovať širokú verejnosť o problémoch, o ktoré ide..

12. V roku 1999 Komisia prijala globálne hodnotenie piateho akčného programu. V tomto hodnotení sa uvádza, že hoci program zvýšil uvedomenie si potreby zainteresovaných organizácií a osôb, obyvateľstva a subjektov rozhodovania v iných sektoroch, aby aktívne zabezpečovali environmentálne ciele; menší pokrok sa dosiahol v celkovej zmene ekonomických trendov a spôsobe konania, ktoré sú pre životné prostredie nebezpečné..

13. V hodnotení sa tiež uvádza, že je stále jasnejšie, že škody na životnom prostredí spôsobujú celej spoločnosti náklady a opačne, že environmentálna akcia môže byť zdrojom prospechu vo forme hospodárskeho rastu, zamestnanosti a konkurencieschopnosti, a ďalej, že účinné uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“ a plná internalizácia environmentálnych nákladov voči znečisťovateľom ostáva rozhodujúcim procesom ([2]).

14. Politika Komisie v riadení štátnej pomoci na environmentálne účely preto má riešiť dve naliehavé otázky:

    a) zabezpečiť konkurenčné fungovanie trhov za súčasnej podpory dokončenia jednotného trhu a zvýšenej konkurencieschopnosti podnikov;

    b) zabezpečiť, aby sa požiadavky ochrany životného prostredia začlenili do definície a implementácie politiky hospodárskej súťaže, najmä aby sa podporil trvalo udržateľný rozvoj. Tu Komisia verí, že internalizácia nákladov je prioritný cieľ, ktorý možno dosiahnuť rôznymi spôsobmi vrátane použitia nástrojov založených na zákonoch trhu alebo na regulačnom prístupe, ako najúčinnejších nástrojoch na dosiahnutie opísaných cieľov.

15. Internalizácia nákladov pomôže zabezpečiť, aby ceny verne odrážali náklady, pokiaľ hospodárske subjekty umiestňujú svoje finančné zdroje podľa cien tovaru a služieb, ktoré chcú nakúpiť. Správa o stave piateho programu zdôrazňuje, že tento cieľ sa zatiaľ nedosiahol, lebo ceny neodrážajú ekologické náklady. Na druhej strane toto sťažuje zvyšovanie povedomia verejnosti a podporuje nadmernú exploatáciu prírodných zdrojov.

16. Zabezpečenie, aby ceny odrážali náklady vo všetkých etapách hospodárskeho procesu, je najlepším spôsobom informovania všetkých účastníkov o nákladoch na ochranu životného prostredia. Odhliadnuc od možných nepriaznivých účinkov na trh a hospodársku súťaž, štátna pomoc vo všeobecnosti podkopáva tento cieľ, pretože umožňuje niektorým podnikom umelo znížiť náklady a neodhaliť spotrebiteľovi náklady na ochranu životného prostredia. Preto v dlhodobom chápaní, niektoré formy štátnej pomoci smerujú proti cieľom trvalo udržateľného rozvoja.

17. Pravidlá Spoločenstva o štátnej pomoci, ktoré Komisia prijala v roku 1994, tvorí neoddeliteľnú súčasť tejto politiky Spoločenstva. Vo všeobecnosti princíp „znečisťovateľ platí“ a potreba internalizovať podnikom náklady súvisiace s ochranou životného prostredia by mohli zdanlivo pôsobiť proti poskytovaniu štátnej pomoci.

18. Smernice však ustanovujú, že odôvodnená pomoc môže byť v dvoch prípadoch:

    a) za určitých osobitných okolností, v ktorých ešte nie je možné, aby podniky internalizovali všetky náklady, a preto pomoc môže predstavovať **dočasné druhé najlepšie riešenie** tým, že podniky podnecuje, aby sa prispôsobili normám;

([1]) Ú. v. ES C 138, 17. 5. 1993, s. 1.

([2]) Európske životné prostredie, ktorým smerom v budúcnosti? Globálne hodnotenie politického a akčného programu Európskeho spoločenstva vo vzťahu k životnému prostrediu a trvalo udržateľnému rozvoju, „K trvalo udržateľnému rozvoju“ (COM(1999) 543 posledné z 24.11.1999).

b) pomoc môže tiež pôsobiť na podniky **motivačne**, aby zlepšovali normy alebo uskutočňovali ďalšie investície určené na zníženie znečistenia svojimi zariadeniami.

19. V pravidlách Spoločenstva prijatých v roku 1994, Komisia kritizovala, že v niektorých prípadoch celková internalizácia nákladov ešte nebola možná a pravdepodobne bude potrebná dočasná pomoc. Od roku 1994 sa ale uskutočnili tieto zmeny:

a) od prijatia piateho akčného programu v oblasti životného prostredia, ktorý už bol založený na princípe „znečisťovateľ platí“ a internalizácii nákladov, mali podniky sedem rokov na to, aby sa prispôsobili postupnému uplatňovaniu tohto princípu;

b) správa Komisie o piatom akčnom programe z roku 1996 a hodnotiaca správa z roku 1999 opakovane uvádza potrebu zabezpečiť internalizáciu nákladov a využiť nástroje trhu na významný pokrok v zlepšovaní životného prostredia;

c) využitie nástrojov trhu a správnu cenovú politiku obhajuje aj Kjótsky protokol o zmene klímy.

20. Podľa Komisie by sa preto pomoc už nemala využívať na zakrytie chýbajúcej internalizácie nákladov. Ak sa majú uvážiť dlhodobé požiadavky životného prostredia, musia ceny primerane odzrkadľovať náklady a náklady na ochranu životného prostredia sa musia plne internalizovať. Komisia preto zastáva názor, že pomoc nie je odôvodnená v prípade investícií určených iba na to, aby podniky splnili nové alebo jestvujúce technické normy Spoločenstva. Podľa jej názoru však na eliminovanie osobitných ťažkostí, s ktorými sa stretnú malé a stredné podniky, by malo byť možné poskytnúť im pomoc na prispôsobenie novým normám Spoločenstva na obdobie troch rokov od prijatia takých noriem. Pomoc bude pravdepodobne užitočná aj vtedy, keď bude pôsobiť motivačne na dosiahnutie vyšších úrovní ochrany, než požadujú normy Spoločenstva. To je prípad, keď sa členské štáty na dosiahnutie vyššej úrovne ochrany životného prostredia rozhodnú prijať prísnejšie normy, ako sú normy Spoločenstva. Bude to platiť aj vtedy, keď podnik investuje do ochrany životného prostredia nad rámec najprísnejších jestvujúcich noriem Spoločenstva alebo keď normy Spoločenstva neexistujú..

21. Nepreukázalo sa však, že pomoc má tento motivačný účinok, keď je určená na pomoc podnikom plniť jestvujúce alebo nové technické normy Spoločenstva. Takéto normy tvoria právny poriadok, ktorým sa podniky musia riadiť a nie je potrebné poskytovať im pomoc na podporu, aby dodržiavali zákon ([1]).

Osobitný prípad sektoru energetiky a daňové úľavy

22. Od roku 1994, keď boli pravidlá prijaté, nastali v sektore energetiky rozsiahle zmeny, ktoré treba vziať do úvahy.

23. Niektoré členské štáty prijali, sú v štádiu prijímania alebo pravdepodobne zvažujú prijatie daní, účinky ktorých povedú k ochrane životného prostredia. V niektorých prípadoch boli podniky v určitých kategóriách oslobodené od daní alebo dostali daňové úľavy, aby sa z hľadiska hospodárskej súťaže nedostali do obťažnej situácie. Podľa názoru Komisie také opatrenia môžu predstavovať štátnu pomoc podľa článku 87 Zmluvy. Nepriaznivé účinky takej pomoci však môžu vyvážiť pozitívne účinky prijatých daní. Preto, ak sú také výnimky potrebné na zabezpečenie prijatia alebo pokračujúceho uplatňovania daní vzťahujúcich sa na všetky produkty, Komisia zastáva názor, že ich možno prijať v závislosti od určitých podmienok a na obmedzenú dobu. Táto doba môže trvať 10 rokov, ak sú podmienky splnené. Potom ostane na vôli členských štátov, aby znovu oznámili predmetné opatrenia Komisii, ktorá by mohla pristúpiť k ich analýze rovnakým spôsobom, berúc pritom do úvahy pozitívne výsledky získané z hľadiska životného prostredia.

24. Členské štáty vykonali v ostatných rokoch aj kroky na rozšírenie využívania obnoviteľných zdrojov energie a kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie, ktoré majú podporu Komisie danú veľkými výhodami pre životné prostredie. Komisia preto zastáva názor, že štátna pomoc je v závislosti od niektorých podmienok prijateľná, keď ju tvoria opatrenia na rozšírenie obnoviteľných zdrojov energie a kombinovanej výroby elektrickej energie a tepla. Musí však byť isté, že taká pomoc nie je v rozpore s inými ustanoveniami zmluvy alebo sekundárnej legislatívy.

D. RELATÍVNA DÔLEŽITOSŤ ENVIRONMENTÁLNEJ POMOCI

25. Údaje ôsmeho prehľadu o štátnej pomoci vo výrobe a niektorých iných sektoroch v Európskej únii ([2]) hovoria, že v období rokov 1996 až 1998 predstavovala environmentálna pomoc v priemere iba 1,85 % z celkovej pomoci poskytnutej sektorom výroby a služieb.

26. V období 1994-1999 sa environmentálna pomoc poskytovala najmä vo forme grantov. Povedané relativisticky, málo sa využívali iné formy pomoci: nízkoúrokové pôžičky, štátne záruky atď.

27. Pokiaľ ide o sektory prijímajúce pomoc, obdobie rokov 1998-1999 znamenalo zvýšenie pomoci na opatrenia v sektore energetiky, tak v podpore úspor energie, ako aj využívania nových alebo obnoviteľných zdrojov energie, najmä vo forme ekologických daní.

([1]) S výnimkou malých a stredých podnikov podľa ustanovenia bodu 20.

([2]) COM(2000) 205 posledné, 11. 4. 2000.

E. VŠEOBECNÉ PODMIENKY PRE SCHVAĽOVANIE ENVIRONMENTÁLNEJ POMOCI

E.1. Investičná pomoc

E.1.1. *Prechodná investičná pomoc malým a stredne veľkým podnikom na prispôsobenie sa novým normám Spoločenstva*

28. Investičnú pomoc pre malé a stredné podniky na splnenie nových záväzných noriem Spoločenstva možno schváliť najviac do výšky 15 % z celkových oprávnených nákladov na obdobie troch rokov od prijatia nových noriem.

E.1.2. *Všeobecné podmienky pre schvaľovanie investičnej pomoci podnikom na zlepšenia nad rámec noriem Spoločenstva*

29. Investičnú pomoc, ktorá umožní podnikom zlepšenia nad rámec platných noriem Spoločenstva možno schváliť vo výške neprevyšujúcej 30 % celkových oprávnených investičných nákladov, definovaných v bode 37. Tieto podmienky sa vzťahujú aj na pomoc podnikom na investície, keď nejestvujú záväzné normy Spoločenstva alebo keď podniky majú investovať, aby dosiahli súlad s vnútroštátnymi normami, ktoré sú prísnejšie, ako príslušné normy Spoločenstva.

E.1.3. *Energetické investície*

30. Investície na úsporu energie podľa definície v bode 6 sa považujú za rovnocenné s investíciami na podporu ochrany životného prostredia. Také investície hrajú dôležitú úlohu pri hospodárnom dosahovaní environmentálnych cieľov Spoločenstva ([1]). Pre investičnú pomoc preto prichádzajú do úvahy so 40 % základným podielom oprávnených nákladov.

31. Aj investície na kombinovanú výrobu elektrickej energie a tepla môžu spĺňať podmienky podľa týchto pravidiel, ak sa preukáže prospešnosť opatrení na ochranu životného prostredia z dôvodu zvlášť vysokej účinnosti premeny ([2]), pretože opatrenia umožnia zníženie spotreby energie alebo výrobný proces bude menej škodlivý pre životné prostredie. V tejto súvislosti bude Komisia osobitne posudzovať typ primárnej energie využívanej vo výrobnom procese. Na zreteli treba mať tiež zvýšenie spotreby energie z kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie, ktoré je prioritou Spoločenstva v oblasti životného prostredia ([3]). Na takúto investíciu preto možno poskytnúť pomoc s 40 % základným podielom oprávnených nákladov.

32. Investície na podporu obnoviteľných zdrojov energie sa považujú za rovnocenné s environmentálnymi investíciami, uskutočňovanými v prípade, keď nejestvujú záväzné normy Spoločenstva. Treba mať tiež na zreteli, že opatrenia na podporu obnoviteľných zdrojov energie sú jednou z priorít Spoločenstva v oblasti životného prostredia ([4]) a jedným z dlhodobých cieľov, ktoré by sa mali podporovať najviac. Podiel investičnej pomoci na podporu týchto foriem energie je preto 40 % z oprávnených nákladov.

Podľa názoru Komisie by mali byť zvýhodnené aj zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré slúžia všetkým potrebám celej komunity akou je ostrov alebo obytné územie. Investície uskutočnené v tejto súvislosti môžu spĺňať podmienky pre bonus 10 percentných bodov nad hornú hranicu (strop) základnej sadzby 40 % oprávnených nákladov.

Komisia sa nazdáva, že keď sa preukáže potreba, budú členské štáty môcť poskytnúť investičnú pomoc na podporu obnoviteľnej energie až do výšky 100 % oprávnených nákladov. Tieto zariadenia nebudú mať právo dostať ďalší príspevok.

E.1.4. *Bonus pre podniky v rozvojových regiónoch*

33. V regiónoch, ktoré prichádzajú do úvahy pre národnú regionálnu pomoc, môžu podniky dostať pomoc na podporu regionálneho rozvoja. Na ich podporu ďalej investovať do životného prostredia by bolo možné, keď je to potrebné, poskytnúť doplnkovú pomoc na každú environmentálnu investíciu uskutočnenú v súlade s bodom 29 ([5]).

34. V dôsledku toho, v regiónoch prichádzajúcich do úvahy pre regionálnu pomoc, je maximálny podiel environmentálnej pomoci, ktorú možno poskytnúť na oprávnené náklady, definovaný v bode 37, stanovený takto.

V rozvojových regiónoch sa ako maximálna podiel pomoci uplatní vyššia z týchto dvoch možností:

a) buď základný podiel environmentálnej investičnej pomoci, t. j. 30 % brutto (štandardný systém), 40 % brutto (investície na úsporu energie, obnoviteľné zdroje

energie alebo na podporu kombinovanej výroby elektrickej energie a tepla), alebo 50 % brutto (investície na obnoviteľné zdroje energie, ktoré dodávajú celému Spoločenstvu) plus 5 percentných bodov brutto v regiónoch, na ktoré sa vzťahuje článok 87 ods. 3 písm. c) a 10 percentných bodov v regiónoch, na ktoré sa vzťahuje článok 87 ods. 3 písm. a) ([6]);

([1]) Akčný plán zlepšovania energetickej výkonnosti Európskeho spoločenstva (COM(2000) 247 posledné, 26.4.2000).

([2]) Pod „účinnosťou premeny“ sa rozumie pomer medzi množstvom primárnej energie využitej na vyrobenie sekundárnej formy energie a množstvom sekundárnej skutočne vyrobenej energie.. Počíta sa takto: vyrobená elektrická energia + vyrobená tepelná energia/energia využitá.

([3]) Rezolúcia Rady z 18. decembra 1997 o stratégii Spoločenstva pri podpore kombinovaného tepla a elektrickej energie (Ú. v. ES C 4, 8.1.1998. s. 1).

([4]) Rezolúcia Rady z 8. júna 1998 o obnoviteľných zdrojov energie (Ú. v. ES C 198, 24.6.1998, s. 1).

([5]) Tieto bonusy nie sú k dispozícii, keď členský štát poskytuje investičnú pomoc podľa tretieho odseku bodu 32 (pomoc až do výšky 100 % oprávnených nákladov).

([6]) Investície v rozvojových regiónoch prichádzajú do úvahy pre investičnú pomoc, ak sú splnené podmienky usmernenia o štátnej regionálnej pomoci (Ú. v. ES C 74, 10.3.1998, s. 9).

b) alebo podiel regionálnej pomoci plus 10 percentných bodov brutto.

E.1.5. ***Bonus pre malé a stredné podniky***

35. Pri investíciách takého druhu, ako je definované v bodoch 29 až 32 uskutočňovaných malými a strednými podnikmi možno schváliť zvýšenie o 10 percentných bodov brutto [1].

Na účely týchto pravidiel sú malé a stredné podniky definované v príslušných dokumentoch Spoločenstva [2].

Vyššie uvedené bonusy pre rozvojové regióny a malé a stredné podniky možno kombinovať, ale najvyšší podiel environmentálnej pomoci v žiadnom prípade nesmie prevýšiť 100 % celkových oprávnených nákladov.

Malé a stredné podniky nemajú nárok na dvojnásobný bonus, či už podľa predpisov, ktoré sa vzťahujú na regionálnu pomoc, alebo podľa predpisov, ktoré sa vzťahujú na oblasť životného prostredia [3].

E.1.6. ***Investičná pomoc***

36. Investičná pomoc do pozemkov sú investície, ktoré sú nevyhnutne potrebné na dosiahnutie environmentálnych cieľov, investície do stavieb a technologického zariadenia, určeného na zníženie alebo zamedzenie znečisťovaniu a obťažovaniu a nepriaznivým vplyvom a investície na úpravu technológie výroby s ohľadom na ochranu životného prostredia.

Dôvodom pre vznik nároku môžu byť aj výdavky na transfer technológií nákupom prevádzkových licencií alebo know-how, ktoré je alebo nie je chránené autorskými právami. Každý taký nehmotný majetok ale musí splniť tieto podmienky:

a) musí sa považovať za odpisovateľný majetok;

b) musí sa nakúpiť v trhových podmienkach od podniku, v ktorej nadobúdateľ nemá právomoc priameho alebo nepriameho riadenia;

c) musí sa zahrnúť do majetku podniku a ostať vo vlastníctve príjemcu pomoci a musí sa v ňom používať najmenej po dobu piatich rokov. Táto podmienka neplatí, ak tento nehmotný majetok technicky zastará. Ak sa počas uvedených piatich rokov odpredá, výnos z predaja sa musí odpočítať z oprávnených nákladov a celá suma alebo časť poskytnutej pomoci sa primerane refunduje.

E.1.7. ***Oprávnené náklady***

37. Oprávnené náklady musia byť striktne obmedzené na zvýšenie investičných nákladov potrebných na dosiahnutie environmentálnych cieľov.

Má to tieto dôsledky: keď v celkových nákladoch nemožno ľahko identifikovať investičné náklady na ochranu životného prostredia, prihliadne Komisia k objektívnym a transparentným metódam výpočtu, napr. nákladov na technicky porovnateľnú investíciu, aj keď nebude poskytovať ten istý stupeň ochrany životného prostredia.

Vo všetkých prípadoch sa oprávnené náklady musia vypočítať netto z prospechu získaného z každého prírastku kapacity, úspory nákladov vzniknutej počas prvých piatich rokov životnosti investície a z prírastku pomocnej výroby počas uvedeného päťročného obdobia [4].

Pre obnoviteľnú energiu sú oprávnenými investičnými nákladmi obvykle zvýšené náklady, ktoré musí podnik znášať v porovnaní s konvenčnou elektrárňou s rovnakou kapacitou v podmienkach efektívnej výroby energie.

Keď sa malé a stredné podniky prispôsobujú novým normám Spoločenstva, oprávnené náklady zahrňujú zvýšené investície potrebné na dosiahnutie úrovne ochrany životného prostredia, ktorú predpisujú uvedené normy.

Keď sa podnik prispôsobuje národným normám prijatým pri absencii noriem Spoločenstva, oprávnené náklady pozostávajú z prírastku investičných nákladov potrebného na dosiahnutie úrovne ochrany životného prostredia požadovanej národnými normami.

Keď sa podnik prispôsobuje národným normám, ktoré sú prísnejšie ako normy Spoločenstva, alebo keď uskutoční z vlastnej vôle zlepšenie oproti normám Spoločenstva, pozostávajú oprávnené náklady z prírastku investičných nákladov potrebného na dosiahnutie vyššej úrovne ochrany životného prostredia než požadujú normy Spoločenstva. Náklady na investície, ktoré sú potrebné na dosiahnutie úrovne ochrany požadovanej normami Spoločenstva, nemožno uplatniť.

Keď neexistujú žiadne normy, oprávnené náklady pozostávajú z investičných nákladov potrebných na dosiahnutie vyššej úrovne ochrany životného prostredia, než by príslušný podnik dosiahol alebo podniky dosiahli v prípade absencie akejkoľvek environmentálnej pomoci.

---

(1) Tento bonus nemožno poskytovať, keď členský štát poskytuje investičnú pomoc podľa tretieho odseku bodu 32 (pomoc až do výšky 100 % oprávnených nákladov).

(2) Odporúčanie Komisie 96/280/ES z 3. apríla 1996 týkajúce sa definície malých a stredne veľkých podnikov (Ú. v. ES L 107, 30.4.1996, s. 4).

(3) Investície malých a stredne veľkých podnikov prichádzajú do úvahy pre investičnú pomoc podľa ustanovení nariadenia Komisie (ES) č. 70/2001 z 12. januára 2001 o uplatnení článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc pre malé a stredné podniky (Ú. v. ES L 10, 13.1.2001, s. 33).

(4) Ak investície súvisia výlučne s ochranou životného prostredia bez akéhokoľvek iného ekonomického prospechu, dodatočné zníženie sa pri určovaní oprávnených nákladov nepoužije.

E.1.8. ***Vyčistenie znečistených priemyselných plôch***

38. Do pôsobnosti týchto pravidiel môžu spadať zásahy, ktoré uskutočňujú podniky naprávajúce škody na životnom prostredí vyčistením znečistených priemyselných plôch ([1]). Predmetnou škodou na životnom prostredí pravdepodobne bude poškodenie kvality pôdy alebo povrchovej vody, alebo podzemnej vody ([2]).

Keď je jednoznačne identifikovaná osoba zodpovedná za znečistenie, musí taká osoba vyčistenie financovať v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“ a štátnu pomoc nemožno poskytnúť. „Osoba zodpovedná za znečistenie“ je osoba, ktorá je vinná podľa práva platného v každom členskom štáte, bez toho, aby bolo dotknuté prijímanie predpisov Spoločenstva týkajúcich sa tejto veci.

Keď osoba zodpovedná za znečistenie nie je identifikovaná alebo nemožno od nej požadovať, aby znášala náklady, môže pomoc dostať osoba zodpovedná za dielo (prácu) ([3]).

Pomoc poskytnutá na vyčistenie znečistených priemyselných plôch môže dosiahnuť až 100 % oprávnených nákladov plus 15 % nákladov na prácu. Oprávnené náklady sa rovnajú nákladom na prácu zníženým o zvýšenie hodnoty pozemku.

Celková výška pomoci za žiadnych okolností nesmie prevýšiť skutočne vzniknuté náklady, ktoré podniku vzniknú.

E.1.9. ***Premiestnenie podnikov***

39. Podľa názoru Komisie premiestnenie podniku do nového areálu spravidla nie je ochranou životného prostredia a preto ním nevzniká nárok na pomoc podľa tohto pravidla.

Poskytnutie pomoci však bude pravdepodobne odôvodnené, keď podnik so sídlom na území mesta alebo na území navrhnutom v Natura 2000 v súlade s právnymi predpismi pokračuje vo svojej činnosti, ktorá produkuje veľké znečistenie, a musí sa z dôvodu umiestnenia svojho závodu presťahovať na iné, vhodnejšie územie.

Súčasne musia byť splnené všetky nasledujúce kritériá:

a) Zmena miesta musí byť diktovaná dôvodmi ochrany životného prostredia a musí ju nariaďovať správne alebo súdne rozhodnutie.

b) Podnik musí spĺňať najprísnejšie environmentálne normy platné v novom regióne, do ktorého sa sťahuje.

Podnik spĺňajúci vyššie uvedené podmienky môže dostať investičnú pomoc v súlade s bodom 29. Pre malé a stredné podniky budú platiť ustanovenia bodu 35 o poskytovaní bonusu.

Pri určovaní výšky oprávnených nákladov v prípade pomoci na premiestnenie Komisia prihliadne na výnos z predaja alebo prenájmu uvoľneného závodu alebo pozemku, náhradu zaplatenú v prípade vyvlastnenia a náklady súvisiace s predajom pozemku alebo stavby, alebo nákupom nového závodu s rovnakou kapacitou, ako mal opustený závod. Možno vziať do úvahy aj všetky iné výnosy (príjmy) súvisiace s prevodom závodu, najmä výnosy zo zlepšenia, príležitosti prevodu, použitej technológie a účtovné výnosy súvisiace s lepším využitím závodu. Na investície, ktoré majú vzťah k akémukoľvek zvýšeniu kapacity, sa nesmie brať zreteľ pri výpočte nákladov oprávnených na vznik nároku na poskytnutie environmentálnej pomoci.

Ak je dôsledkom správneho alebo súdneho rozhodnutia, ktorým bola nariadená zmena miesta, predčasné ukončenie zmluvy o prenájme pozemku alebo stavieb, možno pri výpočte oprávnených nákladov započítať všetky pokuty uložené podniku za ukončenie zmluvy.

E.1.10. ***Spoločné pravidlá***

40. Pomoc sa nesmie poskytnúť na investičné zlepšenia nad rámec noriem Spoločenstva alebo uskutočnené v oblasti, kde neexistujú žiadne normy Spoločenstva, keď také zlepšenia iba pomôžu podniku splniť normy Spoločenstva, ktoré už boli schválené, ale ešte nenadobudli účinnosť. Podniku možno poskytnúť pomoc, aby bol schopný dosiahnuť súlad s vnútroštátnymi normami, ktoré sú prísnejšie, ako normy Spoločenstva, alebo keď normy Spoločenstva neexistujú, len ak bude v súlade s národnými normami do konečného dátumu ustanoveného v príslušných národných opatreniach. Pre investície uskutočnené po uvedenom dátume nárok nevznikne ([4]).

E.2. **Pomoc malým a stredne veľkým podnikom na poradenské/konzultačné služby v oblasti životného prostredia**

41. Poradenské/konzultačné služby sú dôležitou súčasťou pomoci malým a stredne veľkým podnikom, aby pokročili v ochrane životného prostredia. Komisia preto zastáva názor, že uvedenú pomoc možno poskytovať podľa ustanovení nariadenia (ES) č. 70/2001[38] ([5]).

([1]) Komisia chce zdôrazniť, že rekultivačné práce vykonané orgánmi verejnej správy nie sú ako také prácami podľa článku 87 Zmluvy, problémy štátnej pomoci však pravdepodobne vzniknú, ak sa pozemok po zrekultivovaní predá za nižšiu cenu, ako je jeho trhová hodnota.

([2]) V prípade rekultivácie znečistených plôch sa ako oprávnená investícia zaradia všetky náklady, ktoré firme rekultivujúcej svoj areál vzniknú, bez ohľadu na to, či ich možno v súvahe vykázať ako investičný majetok.

([3]) Osoba zodpovedná za uskutočnenie vykonania práce nemusí byť bezpodmienečne osobou zodpovednou za znečistenie v tu použitom zmysle slova.

([4]) Pravidlá ustanovené v tomto bode nemajú vplyv na bod 28, ohľadne pomoci malým a stredne veľkým podnikom.

([5]) Pozri poznámku pod čiarou 32.

E.3. Operatívna pomoc

E.3.1. *Pravidlá platné pre každú operatívnu pomoc na podporu odpadového hospodárstva a úsporu energie*

42. Nasledujúce pravidlá sa vzťahujú na dva typy operatívnej pomoci, a to:

a) pomoc na nakladanie s odpadom, keď je také nakladanie v súlade s hierarchickou klasifikáciou princípov odpadového hospodárstva ([1]);

b) pomoc v oblasti úspor energie.

43. Keď sa taká pomoc ukáže ako absolútne potrebná, mala by sa striktne obmedziť na náhradu zvýšených výrobných nákladov pri porovnaní s trhovými cenami relevantných výrobkov alebo služieb ([2]). Taká pomoc tiež musí byť dočasná a zásadne sa s časom musí znižovať tak, aby motivovala k primerane rýchlej úprave cien, ktoré majú odzrkadľovať náklady.

44. Podľa názoru Komisie by podniky mali obyčajne znášať náklady na úpravu priemyselného odpadu v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“. Avšak operatívna pomoc bude pravdepodobne potrebná, keď sú zavedené národné normy, ktoré sú prísnejšie, než platné predpisy Spoločenstva, alebo keď sú zavedené národné normy pri absencii predpisov Spoločenstva, takže na medzinárodnej úrovni podniky dočasne stratia konkurencieschopnosť.

Podniky, ktoré dostanú operatívnu pomoc na úpravu priemyselného alebo nepriemyselného odpadu, musia financovať služby poskytované úmerne k množstvu odpadu, ktorý produkujú alebo k nákladom na (jeho) úpravu.

45. Každá taká operatívna pomoc je obmedzená na dobu piatich rokov, počas ktorých je pomoc „degresívna“. Jej intenzita môže dosiahnuť až 100 % zvýšenia (prírastku) nákladov v prvom roku, ale lineárnym spôsobom musí klesať na nulu do konca piateho roka.

46. V prípade „nedegresívnej“ pomoci je jej trvanie obmedzené na päť rokov a jej intenzita nesmie prevýšiť 50 % zvýšenia (prírastku) nákladov.

([1]) Klasifikácia daná stratégiou Spoločenstva v odpadovom hospodárstve (COM(96) 399 posledné z 30.7.1996). V tomto oznámení Komisia vyhlasuje, že odpadové hospodárstvo je prioritným cieľom Spoločenstva v záujme zníženia rizík pre životné prostredie. Na koncepciu odpadového hospodárstva sa musí nazerať z troch hľadísk: opätovné využitie, recyklácia a zhodnotenie. S odpadom nakladať a odpad zneškodňovať sa musí bezpečne, ak je jeho produkcia nevyhnutná.

([2]) Koncepcia výrobných nákladov sa musí chápať bez akejkoľvek pomoci, ale vrátane obvyklej úrovne zisku.

E.3.2. *Pravidlá platné pre operatívnu pomoc vo forme daňovej úľavy alebo oslobodenia od dane*

47. Pri schvaľovaní daní, ktoré sa budú vyberať za niektoré činnosti z dôvodov ochrany životného prostredia, môžu členské štáty považovať za potrebné ustanoviť dočasné výnimky pre niektoré podniky, najmä z dôvodov chýbajúcej harmonizácie na európskej úrovni alebo z dôvodov dočasných rizík a straty medzinárodnej konkurencieschopnosti. Vo všeobecnosti také výnimky tvoria operatívnu pomoc podľa článku 87 Zmluvy o ES. Pri analýze týchto opatrení treba medzi iným určiť, či sa daň bude vyberať v dôsledku rozhodnutia Spoločenstva alebo autonómneho rozhodnutia zo strany členského štátu.

48. Ak sa daň bude vyberať v dôsledku autonómneho rozhodnutia zo strany členského štátu, môžu mať postihnuté podniky isté ťažkosti s rýchlym prispôsobením sa novému daňovému zaťaženiu. Za takých okolností bude pravdepodobne odôvodnené dočasné oslobodenie, ktoré niektorým podnikom umožní prispôsobiť sa novej situácii.

49. Ak sa daň bude vyberať v dôsledku smernice Spoločenstva, sú dva možné scenáre:

a) členský štát na niektoré produkty uplatní daň s vyššou sadzbou ako je minimálny podiel ustanovený v smernici Spoločenstva a udelí výnimky niektorým podnikom, ktoré v dôsledku toho budú platiť daň s nižšou sadzbou, ktorá však bude prinajmenej rovnako vysoká ako minimálna sadzba ustanovená smernicou. Podľa názoru Komisie bude za uvedených okolností pravdepodobne odôvodnená dočasná výnimka, ktorá podnikom umožní prispôsobiť sa vyššiemu zdaneniu a bude ich motivovať, aby pristupovali šetrnejšie k životnému prostrediu;

b) členský štát na niektoré produkty uplatní daň s minimálnou sadzbou ustanovenou v smernici Spoločenstva a udelí výnimky niektorým podnikom, ktoré v dôsledku toho budú podliehať zdaneniu s nižšou sadzbou ako je minimálna sadzba. Ak taká výnimka nie je schválená uvedenou smernicou, bude predstavovať pomoc, ktorá je nezlúčiteľná s článkom 87 Zmluvy. Ak ju smernica schvaľuje, bude podľa názoru Komisie zlúčiteľná s článkom 87, lebo je potrebná a nie je neprimeraná z hľadiska sledovaných cieľov Spoločenstva. Komisia sa zvlášť postará o zabezpečenie prísneho časového obmedzenia každej takej výnimky.

50. Vo všeobecnosti by uvedené daňové opatrenia mali významne prispieť k ochrane životného prostredia. Starostlivosť treba venovať zabezpečeniu, aby výnimky, vďaka svojej povahe, nepodrývali sledované hlavné ciele.

51. Tieto výnimky môžu vytvárať operatívnu pomoc, ktorú možno schvaľovať za týchto podmienok:

1. Keď členský štát z environmentálnych dôvodov zavedie **novú daň** v sektore činnosti alebo na výrobky, pri ktorých nebola vykonaná harmonizácia daní Spoločenstva, alebo keď daň, ktorú mieni členský štát zaviesť, prevyšuje daň ustanovenú právnymi predpismi Spoločenstva, podľa názoru Komisie možno odôvodniť rozhodnutie o výnimke bez postupného znižovania na obdobie desiatich rokov v dvoch prípadoch:

a) tieto výnimky sú podmienené uzavretím dohôd medzi príslušným členským štátom a prijímajúcimi podnikmi, pričom podniky alebo združenia podnikov sa zaviažu dosiahnuť ciele ochrany životného prostredia v priebehu obdobia platnosti výnimiek, alebo keď podniky uzatvoria dobrovoľné dohody s rovnakým účinkom. Také dohody alebo záväzky sa môžu vzťahovať, okrem iného, na zníženie spotreby energie, zníženie emisií alebo iné environmentálne opatrenie. Predmet dohôd musí dojednať každý členský štát a Komisia ho posúdi po predložení projektov pomoci. Členské štáty musia zabezpečiť prísne sledovanie záväzkov, ktoré podniky alebo združenia podnikov na seba prevzali. Dohody uzavreté medzi členským štátom a príslušnými podnikmi musia obsahovať dojednania o postihu v prípade nesplnenia záväzkov.

Tieto ustanovenia platia aj keď členský štát zníži daň v závislosti od podmienok, ktoré majú rovnaký účinok, ako uvedené dohody alebo záväzky;

b) tieto výnimky nemusia byť podmienené uzavretím dohôd medzi príslušným členským štátom a prijímajúcimi podnikmi, ak sú splnené tieto alternatívne podmienky:

— keď sa zníženie týka dane Spoločenstva, suma, ktorú podniky skutočne zaplatia po znížení, musí ostať vyššia ako minimum Spoločenstva, aby bola pre podniky motiváciou na zlepšovanie ochrany životného prostredia,

— keď sa zníženie týka domácej dane, vyberanej pri absencii dane Spoločenstva, podniky prichádzajúce do úvahy na zníženie, musia ale zaplatiť pomerne významnú časť národnej dane.

2. Ustanovenia v bode 51.1 možno uplatniť na jestvujúce dane, ak sú súčasne splnené tieto dve podmienky:

a) príslušná daň musí mať výrazný pozitívny vplyv na podmienky ochrany životného prostredia;

b) o výnimkách pre príslušné podniky sa muselo rozhodnúť pri schvaľovaní dane alebo sa musia stať nevyhnutnými v dôsledku významnej zmeny hospodárskych podmienok, ktoré postavia podniky z hľadiska hospodárskej súťaže do obzvlášť obťažnej situácie. V druhom príklade odpustená suma nesmie presiahnuť zvýšenie nákladov v dôsledku zmeny hospodárskych podmienok. Keď náklady prestanú rásť, úľava sa už nesmie poskytnúť.

3. Členské štáty môžu podporiť aj rozvoj technológií výroby elektrickej energie z konvenčných zdrojov energie ako je plyn, ktoré majú oveľa vyššiu energetickú účinnosť, než je energetická účinnosť získaná konvenčnými technológiami výroby. V takých prípadoch, vzhľadom na dôležitosť takých technológií pre ochranu životného prostredia a pod podmienkou, že použitá primárna energia významne zníži negatívne účinky z hľadiska ochrany životného prostredia, možno, podľa názoru Komisie, odôvodniť celkové oslobodenie od daní na obdobie piatich rokov, keď pomoc nie je degresívna. V súlade s podmienkami ustanovenými v bodoch 51.1 a 51.2 možno úľavy poskytnúť aj na 10 rokov.

52. Keď sa významne zvýšila jestvujúca daň a keď príslušný členský štát pokladá úľavy pre niektoré podniky za potrebné, uplatnia sa analogicky podmienky ohľadne nových daní, ustanovené v bode 51.1.

53. Keď sa zníženie vzťahuje na daň, ktorá nebola harmonizovaná na úrovni Spoločenstva a keď je domáca daň nižšia alebo rovnaká ako minimum v Spoločenstve, nie je, podľa názoru Komisie, dlhodobé oslobodenie od dane odôvodnené. V tomto prípade každé poskytnuté oslobodenie musí spĺňať podmienky ustanovené v bodoch 45 a 46 a v každom prípade musí byť doložené výslovným oprávnením na oslobodenie od minima Spoločenstva.

Vo všetkých prípadoch zníženia dane môže členský štát poskytnúť operatívnu pomoc podľa bodov 45 a 46.

E.3.3. *Pravidlá uplatniteľné na operatívnu pomoc na obnoviteľné zdroje energie*

54. Pokiaľ ide o výrobu obnoviteľnej energie, bude zvyčajne možné poskytovať operatívnu pomoc podľa týchto pravidiel.

55. Podľa názoru Komisie taká pomoc spĺňa podmienky pre osobitný prístup vzhľadom na ťažkosti, ktorým tieto zdroje energie niekedy čelia, keď majú účinne súťažiť s konvenčnými zdrojmi. Musíme mať tiež na zreteli politiku Spoločenstva, ktorá podporuje rozvoj týchto zdrojov energie, najmä z environmentálnych dôvodov. Pomoc bude pravdepodobne potrebná najmä, keď dostupné technické procesy neumožňujú výrobu energie pri jednotkových nákladoch porovnateľných s jednotkovými nákladmi konvenčných zdrojov.

56. Tu bude operatívna pomoc pravdepodobne odôvodnená, aby pokryla rozdiel medzi nákladmi na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov energie a trhovou cenou takejto energie. Forma takej pomoci bude pravdepodobne rôzna v závislosti od druhu energie a podporného mechanizmu, ktorý členský štát vypracoval. Okrem toho, pri skúmaní prípadov Komisia prihliadne na postavenie každej jednotlivej formy energie z hľadiska hospodárskej súťaže.

57. Členské štáty môžu poskytovať pomoc na obnoviteľné zdroje energie takto:

E.3.3.1. *Možnosť 1*

58. V oblasti obnoviteľnej energie bývajú jednotkové investičné náklady zvlášť vysoké a vo všeobecnosti zodpovedajú za významnú časť nákladov podniku, pritom podnikom nedovoľujú stanoviť porovnateľné ceny na trhoch, na ktorých energiu predávajú.

59. Na lepšie zohľadnenie tejto prekážky prístupu na trh pre energiu z obnoviteľných zdrojov môžu členské štáty poskytovať pomoc na vyrovnanie rozdielu medzi nákladmi na energiu z obnoviteľných zdrojov a trhovou cenou tejto formy energie. Akákoľvek operatívna pomoc sa potom môže poskytnúť len na odpis technologického zariadenia. Žiadna ďalšia energia vyrobená technologickým zariadením nebude mať nárok na žiadnu pomoc. Avšak pomoc sa môže vzťahovať aj na primeraný kapitálový výnos, ak členské štáty preukážu jej nevyhnutnosť s ohľadom na nízku konkurencieschopnosť niektorých obnoviteľných zdrojov energie.

Pri určovaní výšky operatívnej pomoci by bolo potrebné prihliadnuť aj na každú investičnú pomoc poskytnutú príslušnému podniku v súvislosti s novým technologickým zariadením.

V informácii o programoch pomoci predkladanej Komisii, členské štáty musia stanoviť presný mechanizmus podpory a najmä metódy výpočtu výšky pomoci. Ak Komisia program schváli, členský štát musí pri poskytovaní pomoci podnikom tieto mechanizmy a metódy výpočtu uplatňovať.

60. Na rozdiel od väčšiny obnoviteľných zdrojov energie si biomasa vyžaduje relatívne nízke investície, ale je spojená s vyššími prevádzkovými nákladmi. Komisia preto bude náchylná k operatívnej pomoci prevyšujúcej sumu investície, keď členské štáty preukážu, že úhrnné náklady znášané podnikom po odpísaní technologického zariadenia sú stále vyššie, než trhové ceny energie.

E.3.3.2. *Možnosť 2*

61. Členské štáty môžu poskytnúť podporu na obnoviteľné zdroje energie s využitím trhových mechanizmov, ako sú napr. zelené certifikáty alebo výberové konania. Tieto systémy umožňujú všetkým výrobcom obnoviteľnej energie mať nepriamy prospech z garantovaného dopytu po nimi vyrobenej energii za vyššiu cenu, ako je trhová cena konvenčnej energie. Cena týchto zelených certifikátov nie je stanovená vopred, ale záleží od ponuky a dopytu.

62. Keď tieto systémy predstavujú štátnu pomoc, Komisia ich môže schváliť, ak členské štáty preukážu, že podpora je nevyhnutná na zabezpečenie životaschopnosti týchto obnoviteľných zdrojov energie, v celkovom výsledku nebude obnoviteľnú energiu kompenzovať nadmerne a neodradí výrobcov obnoviteľnej energie od zvyšovania svojej konkurencieschopnosti. S cieľom overiť splnenie týchto kritérií chce Komisia schvaľovať tieto systémy pomoci na dobu desiatich rokov, po uplynutí ktorej sa musí posúdiť, či podporné opatrenia majú pokračovať.

E.3.3.3. *Možnosť 3*

63. Členské štáty môžu poskytovať novým zariadeniam vyrábajúcim energiu z obnoviteľných zdrojov operatívnu pomoc, ktorá sa vypočíta na základe ušetrených vonkajších nákladov. Sú to environmentálne náklady, ktoré by spoločnosť musela vynaložiť, ak by rovnaké množstvo energie vyrobilo výrobné zariadenie prevádzkované s konvenčnými formami energie. Vypočítajú sa z rozdielu medzi vonkajšími nákladmi vzniknutými a nezaplatenými výrobcami energie z obnoviteľných zdrojov na jednej strane a vonkajšími nákladmi vzniknutými a nezaplatenými výrobcami energie z neobnoviteľných zdrojov na strane druhej. Členský štát na tieto výpočty použije medzinárodne uznanú metódu výpočtu, ktorá bola oznámená Komisii. Medzi iným, vykoná logickú a kvantifikovanú porovnávaciu analýzu nákladov spolu s posúdením vonkajších nákladov konkurenčných výrobcov energie, aby preukázal, že pomoc skutočne kompenzuje nepokryté vonkajšie náklady.

V žiadnom prípade suma takto poskytnutej pomoci výrobcovi energie z obnoviteľných zdrojov nesmie prevýšiť 0,05 EUR na kWh.

Okrem toho, sumu pomoci poskytnutej výrobcom, ktorá prekročí sumu pomoci podľa možnosti 1, musia podniky opätovne investovať do obnoviteľných zdrojov energie. Komisia vezme do úvahy, ak aj táto činnosť si bude vyžadovať štátnu pomoc.

64. Ak má možnosť 3 ostať v súlade so všeobecnými pravidlami hospodárskej súťaže, Komisia si musí byť istá, že pomoc neumožňuje žiadne narušovanie hospodárskej súťaže, ktoré by bolo v rozpore so spoločným záujmom. Inými slovami, musí si byť istá, že výsledkom pomoci bude skutočné celkové zvýšenie využitia obnoviteľných zdrojov energie na úkor konvenčných zdrojov energie a nie jednoduchá zmena podielov na trhu medzi obnoviteľnými zdrojmi energie. Preto sa musia splniť tieto podmienky:

— pomoc poskytovaná v rámci tejto možnosti musí tvoriť súčasť programu, v ktorom majú firmy v sektore obnoviteľných zdrojov energie rovnaké postavenie;

— program musí zabezpečovať, aby sa pomoc poskytovala bez diskriminácie podnikov, ktoré vyrábajú ten istý druh energie z obnoviteľných zdrojov;

— program musí Komisia preskúmať každých päť rokov.

E.3.3.4. *Možnosť 4*

65. Členské štáty môžu však poskytnúť operatívnu pomoc podľa všeobecných pravidiel poskytovania takej pomoci uvedených v bodoch 45 a 46.

E.3.4. ***Pravidlá platné pre operatívnu pomoc na kombinovanú výrobu elektrickej energiea tepla***

66. Podľa názoru Komisie možno odôvodniť operatívnu pomoc na kombinovanú výrobu elektrickej energie a tepla za predpokladu, že sú splnené podmienky ustanovené v bode 31. Takú pomoc možno poskytnúť podnikom prevádzkujúcim verejné rozvody elektrickej energie a tepla, keď náklady na výrobu takej elektrickej energie a tepla prevyšujú trhovú cenu. Za podobných okolností možno poskytnúť operatívnu pomoc podľa pravidiel uvedených v bodoch 58 až 65. Rozhodnutie o tom, či je pomoc nevyhnutná, prihliadne na náklady a na výnos z výroby a predaja elektrickej energie alebo tepla.

67. Operatívnu pomoc možno poskytnúť za tých istých podmienok, ako na priemyselné využitie kombinovanej výroby elektrickej energie a tepla, keď možno preukázať, že výrobné náklady na jednotku energie s využitím uvedenej technológie prevyšujú trhovú cenu za jednotku energie vyrobenej konvenčným spôsobom. Výrobné náklady môžu zahrňovať obvyklý kapitálový výnos zo zariadenia, ale výrobné náklady sa musia znížiť o všetky výnosy podniku z výroby tepla.

F. **POLITIKA, OPATRENIA A NÁSTROJE NA ZNIŽOVANIE MNOŽSTVA SKLENÍKOVÝCH PLYNOV**

68. Kjótsky protokol podpísaný členskými štátmi a Spoločenstvom ustanovuje, že členské štáty sa zaväzujú v období rokov 2008-2012 obmedziť alebo znížiť emisie skleníkových plynov. Cieľom Spoločenstva ako celku je zníženie emisií skleníkových plynov o 8 % oproti úrovni v roku 1990.

69. Členské štáty a Spoločenstvo, ako zmluvné strany protokolu, chcú dosiahnuť zníženie emisií skleníkových plynov spoločnou a koordinovanou politikou a opatreniami [1] vrátane ekonomických nástrojov a tiež nástrojmi ustanovenými priamo v Kjótskom protokole, menovite medzinárodným obchodom s emisiami, spoločnou implementáciou a mechanizmom čistého rozvoja.

70. Ak v tejto oblasti nejestvujú predpisy Spoločenstva a bez toho, aby bolo príslušné právo Komisie iniciatívne navrhovať také predpisy, môže každý členský štát formulovať svoju politiku, opatrenia a nástroje, ktoré chce prijať na dosiahnutie cieľov ustanovených podľa Kjótskeho protokolu.

71. Podľa názoru Komisie by niektoré prostriedky prijaté členskými štátmi na dosiahnutie cieľov protokolu mohli predstavovať štátnu pomoc, ale ešte je stále priskoro na ustanovenie podmienok pre schvaľovanie každej takej pomoci.

G. **ZÁKLADŇA PRE UDEĽOVANIE VÝNIMIEK PRE VŠETKY PROJEKTY PRESKÚMAVANÉ KOMISIOU**

72. V závislosti od obmedzení a podmienok ustanovených v týchto pravidlách bude Komisia schvaľovať environmentálnu pomoc podľa článku 87 ods. 3 pís. c) Zmluvy o ES, ktorý hovorí o „pomoci na uľahčenie rozvoja niektorých hospodárskych činností alebo niektorých hospodárskych oblastí, keď taká pomoc neovplyvní nepriaznivo obchodné podmienky v rozsahu, ktorý by odporoval spoločnému záujmu“.

73. Pomoc na podporu realizácie dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu, ktoré sú environmentálnou prioritou a ktoré budú mať často priaznivé účinky za hranicami príslušného členského štátu (príslušných členských štátov) možno schváliť podľa výnimky ustanovenej v článku 87 ods. 3 pís. b) Zmluvy o ES. Pomoc však musí byť potrebná na pokračovanie projektu a projekt musí byť špecifický, riadne definovaný a kvalitatívne dôležitý, a musí byť exemplárnym a jasne identifikovateľným príspevkom spoločného európskeho záujmu. Keď sa uplatňuje táto výnimka, môže Komisia schváliť pomoc s vyššími podielmi, než sú limity ustanovené pre pomoc schvaľované podľa článku 87 ods. 3 pís. c).

H. **KUMULÁCIA POMOCÍ Z RÔZNYCH ZDROJOV**

74. Stropy pomoci stanovené v týchto pravidlách sa uplatnia bez ohľadu na to, či sa príslušná pomoc financuje úplne alebo čiastočne zo štátnych zdrojov, alebo zo zdrojov Spoločenstva. Pomoc schválená podľa týchto pravidiel sa nesmie kombinovať s inými formami štátnej pomoci podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy alebo s inými formami financovania Spoločenstvom, ak je dôsledkom takého súbehu vyššia miera pomoci, než stanovujú tieto pravidlá.

---

[1] O podrobnostiach spoločnej a koordinovanej politiky a opatrení pozri najmä „Príprava na implementáciu Kjótskeho protokolu“ (COM(1999) 230 z 19.5.1999).

Najvýhodnejší strop sa použije v prípade pomoci, ktorá slúži na rôzne účely a vzťahuje sa na tie isté oprávnené náklady.

I. „ÚČELOVÉ OPATRENIA“ PODĽA ČLÁNKU 88 ODS. 1 ZMLUVY O ES

75. V zmysle článku 88 ods. 1 Zmluvy, Komisia navrhne členským štátom tieto účelové opatrenia ohľadne jestvujúcich systémov pomoci.

76. Aby bola schopná posúdiť všetky podstatné sumy pomoci poskytovanej podľa schválených programov a rozhodnúť, či je taká pomoc zlúčiteľná so spoločným trhom, Komisia navrhne ako účelové opatrenie podľa článku 88 ods. 1 Zmluvy, aby jej členské štáty vopred oznamovali každý jednotlivý prípad investičnej pomoci poskytovanej podľa schváleného programu, keď oprávnené náklady prevyšujú 25 miliónov EUR a keď výška pomoci prevyšuje celkový poskytovaný ekvivalent 5 miliónov EUR. Oznámenie sa bude podávať vo forme, ktorej vzor je v prílohe.

77. Komisia tiež navrhne ako príslušné opatrenie podľa článku 88 ods. 1, aby členské štáty uviedli svoje jestvujúce programy environmentálnej pomoci do súladu s týmito pravidlami pred 1. januárom 2002.

78. Komisia požiada členské štáty, aby do jedného mesiaca od prijatia navrhovaných opatrení uvedených v bodoch 75 až 77 potvrdili svoj súhlas s návrhmi. Ak príslušný členský štát nedá žiadnu odpoveď, bude to Komisia považovať za jeho nesúhlas.

79. Komisia upozorňuje, že okrem pomoci označovanej ako pomoc *de minimis* podľa nariadenia (ES) č. 69/2001 ([1]), tieto pravidlá nemajú vplyv na povinnosť uloženú členskému štátu podľa článku 88 ods. 3 Zmluvy, oznamovať všetky programy pomoci, všetky zmeny takýchto programov a všetky individuálne pomoci poskytované podnikom mimo rámca schválených programov.

80. Komisia zabezpečí, aby každé schválenie budúceho programu bolo v súlade s týmito pravidlami.

J. DOBA PLATNOSTI PRAVIDIEL

81. Tieto pravidlá nadobudnú účinnosť dňom uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*. Ich platnosť uplynie 31. decembra 2007. Po konzultácii s členskými štátmi ho Komisia pred uvedeným dátumom môže zmeniť a doplniť na základe dôležitých dôvodov politiky hospodárskej súťaže alebo environmentálnej politiky, alebo aby zohľadnila iné oblasti politiky Spoločenstva, alebo medzinárodné záväzky.

82. Komisia uplatní tieto pravidlá na všetky projekty pomoci oznámené so žiadosťou, aby o nich rozhodla po uverejnení pravidiel v Úradnom vestníku, a to aj vtedy, keď boli projekty oznámené pred jeho uverejnením.

V prípade neoznámenej pomoci Komisia uplatní:

a) tieto pravidlá, ak bola pomoc poskytnutá po ich uverejnení v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*;

b) pri pravidlách platných v čase poskytnutia pomoci vo všetkých ostatných prípadoch.

K. INTEGRÁCIA ENVIRONMENTÁLNEJ POLITIKY DO INÝCH PRAVIDIEL O ŠTÁTNEJ POMOCI

83. Článok 6 Zmluvy ustanovuje, že:

„Požiadavky ochrany životného prostredia sa musia integrovať do definície a implementácie celej politiky a činností Spoločenstva uvedených v článku 3, najmä s ohľadom na podporu trvalo udržateľného rozvoja.“

Keď Komisia prijíma alebo reviduje pravidlá alebo rámce Spoločenstva o štátnej pomoci, bude zvažovať, ako uvedené požiadavky zohľadniť čo najlepšie. Preskúma tiež, či by nebolo vhodné požiadať členské štáty, aby zabezpečili štúdiu vplyvu na životné prostredie vždy, keď jej oznámia dôležitý projekt pomoci, bez ohľadu na príslušný sektor.

([1]) Ú. v. ES L 10, 13. 1.2001, s. 30.

PRÍLOHA

DOPLŇUJÚCE INFORMÁCIE OBVYKLE PREDKLADANÉ S OZNÁMENÍM O ŠTÁTNEJ POMOCI NA ENVIRONMENTÁLNE ÚČELY PODĽA ČLÁNKU 88 ODS. 3 ZMLUVY

(Programy, prípady poskytnutej pomoci podľa schváleného programu a opatrenia jednorazovej pomoci)

Pripojiť k všeobecnému dotazníku v oddieli A prílohy II k listu Komisie členským štátom z 2. augusta 1995 o oznámeniach a štandardizovaných výročných správach:

1. Ciele

   Podrobný opis cieľov opatrenia a typ ochrany životného prostredia, ktorý sa má podporiť.

2. Opis opatrenia

   Podrobný popis opatrenia a príjemcov.

   Popis celkových nákladov investičnej pomoci a oprávnených nákladov.

   Ak už predmetné opatrenie bolo uplatnené v minulosti, aké boli jeho dôsledky na životné prostredie?

   Ak je opatrenie nové, aké dôsledky na životné prostredie sa očakávajú a počas akého obdobia?

   Ak sa má poskytnúť pomoc na zlepšenie noriem, o aké normy ide a akým spôsobom opatrenie umožní významne zvýšiť úroveň ochrany životného prostredia, ktorá sa ním má dosiahnuť?

   Ak sa poskytuje pomoc pri absencii záväzných noriem uveďte, prosím, podrobný popis spôsobu.